

PÁN S VAMI! I S DUCHOM TVOJIM!

397/2015

www.inky.sk

4. 10. 2015

Veľké pozvanie – základný princíp kresťanstva – dve normy Božieho Života – prvé dva zákony zbožštenia sa

„Pán s vami! I s duchom tvohim!“ Tieto slová nám ako pozdrav zaznejú hneď po prežehnaní (niekedy sú nahradené slávnostnejšou formulou, ale s rovnakým významom) – a potom znova pred evanjeliom, pred prefáciou s eucharistickou modlitbou a nakoniec v závere sv. omše pred požehnaním. Čo tento pozdrav vyjadruje?

To, čo nájdeme v prvých slovách prvého bodu Katechizmu katolíckej cirkvi: „Nekonečne dokonalý a sám v sebe blažený Boh podľa číro dobrotivého rozhodnutia slobodne stvoril človeka, aby mu dal účasť na svojom blaženom živote.“ (KKC 1). Boh nezostal uzatvorený sám v sebe, aj keď Mu nič nechýba, nič nepotrebuje a je sám v sebe dokonale blažený a šťastný. Prichádza k človekovi a to nie z potreby (ako napríklad v babylonských mýtoch, kde bohovia tvoria ľudí, aby ich obťažili robotami a aby tak nemuseli pracovať samotní bohovia), ale z lásky: aby sa so svojim šťastím, radosťou a blaženosťou podelil s človekom, ktorého stvoril.

Toto je hlavný motív Ježišovho ohlasovania: „Ježiš prišiel do Galiley a hlásal Božie evanjelium. Hovoril: „Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo“ (Mk 1,14-15 SSV). Minulú nedeľu sme počúvali jeho trojnásobnú reč o „vojdení do života“ a „vojdení do Božieho kráľovstva“ a dnes sa téma znova opakuje v slovách: „Kto neprijme Božie kráľovstvo ako dieťa, nevojde doň“ (Mk 10,15 SSV). Z minulej lekcie už vieme, že ono Božie Kráľovstvo nie je nič iné, než Boh sám v sebe, Trojičná jednota Otca, Syna a Ducha Svätého. Vojsť do Božieho Kráľovstva teda znamená vojsť do Božej Trojičnej jednoty, ako svedčí aj Katechizmus, keď hovorí: „Posledný cieľ [čiže ten definitívny, záverečný, ku ktorému všetko smeruje] celého Božieho poriadku spásy je, aby stvorenia vstúpili do dokonalej jednoty Najsvätejšej Trojice. Ale už teraz sme povolani na to, aby v nás prebývala Najsvätejšia Trojica“ (KKC 260).

Ako ale môžeme my ľudia vstúpiť do Najsvätejšej Trojice? A ako môže ona byť a žiť v nás?

Predstavte si, že namiesto o Najsvätejšej Trojici by sme teraz uvažovali nad otázkou: Ako ja môžem byť členom horolezeckého tímu? A ako môžu oni a ich horolezecké zariadenie žiť vo mne? Odpoveď by sme našli hneď a okamžite: Staň sa rovnako zariadeným horolezcom ako oni a ich horolezecký duch bude žiť aj v tebe! Chodievaj s nimi na ich podniky a expedície a budeš súčasťou ich tímu!

V prípade Boha... znamená to, že ak chcem, aby Boh bol vo mne, musím sa stať presne a všetkým tým, čím je On? A ak chcem byť v Bohu a „súčasťou“ Boha, tak musím aj žiť a konať všetko to, čo žije a koná On? Má sa teda stať bohom a žiť ako správať sa a konať ako boh? Nie je to ale rúhanie, túžiť byť ako Boh a túžiť sa Mu vyrovnáť? Nespočíval predsa práve v tom hriech prvých ľudí v Raji, že chceli byť ako Boh a tým sa vzopreli Bohu?

Katechizmus Katolíckej cirkvi o Adamovi a Eve vysvetľuje: „Človek ustanovený v stave svätosti bol určený na to, aby ho Boh úplne „zbožstvil“ v sláve. Zvedený diablom chcel byť „ako Boh“, ale „bez Boha a [uprednostnený] pred Bohom, a nie podľa Boha.“ (KKC 398). Inými slovami, Boh od počiatku stvoril človeka k tomu, aby ho urobil sebe podobného a nakoniec ho

pozdvihol až na úroveň seba samotného, urobil ho bohom a zbožstil ho tak sám v sebe. Pekne to vysvetľuje francúzsky filozof a teológ Claude Tresmontant: „Boh nechcel stvoriť nejakú živú bábkú, nejakú svoju ‚vec‘, ani šťastného a poslušného živočicha, ale „bytosti na svoj obraz a k svojej podobe“ (Gn 1,26). Chcel stvoriť boha... bytosti schopné podieľať sa na jeho živote v Trojici, na radosti troch tvoriacich osôb tejto svätej Jednoty... podobné jemu, nestvorenému Tvorcovi a hodné podieľať sa na Jeho živote a Jeho radosti.“ Tento Boží zámer potvrdzuje aj Katechizmus, keď hovorí: „...Lebo on [Kristus] sa stal človekom, aby sme sa my mohli stať Bohom.“ ... „Keďže jednorodený Boží Syn chcel, aby sme mali účasť na jeho božstve, prijal našu prirodzenosť, stal sa človekom, aby ľudí urobil bohmi.“ (KKC 460).

Hriech prvého človeka teda nespočíval v túžbe „byť ako Boh“ – veď toto bola a stále je Božia najhlbšia túžba, aby sme totiž boli „účastnými na Božej prirodzenosti“ (2 Pt 1,4 SSV), aby sme boli „Boží dedičia a Kristovi spoludedičia“ (Rim 8,17 SSV) a aby sme tak s Kristom mali všetko to a boli všetkým tým, čím je On. Tak to dosvedčuje aj sv. Gregor Naziánsky v 4. storočí: „Mám byť Kristovým spoludedičom, stať sa Božím synom, a tak samým Bohom“, alebo sv. Maxim Vyznavač v 7. storočí: „Všetko, čo má Boh – okrem identity bytia – prijíma ten, kto je milosťou zbožstovaný.“

Ale v čom teda potom ten hriech v Raji spočíval? Nie v tom, že človek „chcel byť ako Boh“, ale v tom, že takým chcel byť nie s Bohom a v Bohu, ale „bez Boha a [uprednostnený] pred Bohom, a nie podľa Boha“ (KKC 398). A to nijako nejde!

Zbožštenie sa totiž nedá dosiahnuť tak, že sa človek sám, svojimi silami, stane nejakým druhým bohom vedľa Boha, dokonca Jemu na truc, ako na to navádzal Diabol Evu, keď jej hovoril: „Boh vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvorí sa vám oči a vy budete ako Boh, budete poznať dobro a zlo.“ (Gn 3,5 SSV). Tak, ako sa Popoluška môže stať princeznou a kráľovnou len tak, že si vezme za muža princa a budúceho kráľa a stane sa tak účastnou na jeho kráľovskej moci a majestáte a nijako inak; tak aj človek sa môže stať bohom a zbožstiť sa len jediným spôsobom: že z nekonečnej lásky Boha a z číreho Božieho darovania sa ho Boh prijme k sebe, spojí so sebou a dá mu účasť na sebe samotnom a človek sa tak stane bohom v Bohu, presnejšie, stane sa tým jedným-jediným Trojjediným Bohom samotným, pretože sa s Ním úplne spojí, zjednotí a stane sa všetkým tým, čím je tento jediný Boh sám v sebe. Slovom sv. Jána Damascénskeho: „Účasťou v Bohu sa človek stáva milosťou tým, čím je Kristus svojou prirodzenosťou“, pretože, už slovami bl. Izáka de Stelli o nás, ľuďoch: „Čím je on [Boh] prirodzenosťou, tým sú oni [ľudia] pridružením. Čím je on plnosťou, oni sú účasťou.“

A to nás dostáva k otázke, ako sa toto zbožštenie človeka deje. Niečo nám našepkal už Katechizmus v bode 460: „Boží Syn chcel, aby sme mali účasť na jeho božstve, prijal našu prirodzenosť, stal sa človekom, aby ľudí urobil bohmi.“ Povedané v hutnej vete, ktorú môžeme vystopovať až k sv. Irenejovi z Lyonu v polovici druhého storočia, v čerstvej poapoštolskej dobe: „Boh sa stal človekom, aby sa človek stal Bohom“.

Najprv sa teda Boh musí zjednotiť s nami, ľuďmi a „stať sa človekom“. V Kristovi sa Boh stal nielen súčasťou ľudského druhu a rodu. Katechizmus znova vysvetľuje: „Odtiaľ ho môžu vyzvať všetci, lebo vtelením sa Ježiš tak zjednotil so všetkými ľuďmi, že „niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení“ (Sk 4, 12).“ (KKC 432). Inými slovami, v Kristovi sa Boh zjednotil so mnou osobne, s Tebou, s nami všetkými, s každým jedným človekom jednotlivo a prijal na seba všetko, čím každý jeden z nás sme a čo žijeme. Môžeme parafrázovať Ireneja a povedať: V Kristovi Ježišovi „Boh sa stal mnou osobne, aby som sa ja osobne mohol stať Bohom!“

Toto je Božia časť práce. Na nás je, aby sme slobodne a dobrovoľne urobili našu časť práce a tou je druhá polovica Irenejovej vety: „... aby sa človek stal Bohom“. Znamená to, že sa musíme sami a slobodne rozhodnúť, že chceme skutočne byť všetkým tým, čím je Kristus a žiť všetko to, čo žije Kristus, prijať Jeho identitu a žiť Jeho život, podľa slov sv. Augustína k novopokrsteným: „Nielenže ste sa stali kresťanmi, ale samým Kristom. .. Stojte v úžase a radujte sa, stali ste sa Kristom!“ Sv. Pavol to hovorí veľmi výrečne v slovách: „Všetci, čo ste pokrstení v Kristovi, Krista ste si obliekli. ... máte odložiť starého človeka s predošlým spôsobom života, ktorý sa ženie za klamnými žiadostami do skazy, ²³ a obnovovať sa duchovne premenou zmysľania, ²⁴ obliecť si nového človeka, ktorý je stvorený podľa Boha v spravodlivosti a pravej svätosti.“ (Gal 3,27; Ef 4,22-24 SSV).

Ako ale ja, človek, mám a môžem byť ako Boh? Na to nám odpovedajú dve hlavné príkázania, ako ich definuje Ježiš Kristus: „Prvé je toto: „Počuj, Izrael, Pán, náš Boh, je jediný Pán. ³⁰ Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej mysle a z celej svojej sily!“ ³¹ Druhé je toto: „Milovať budeš svojho bližneho ako seba samého!“ Iného, väčšieho príkázania, ako sú tieto, niet.“ (Mk 12,29-31 SSV)“ Dôvodom, prečo práve tieto príkázania sú najdôležitejšie a prvé je ten, že vyjadrujú princíp Trojičného života samého Boha:

1) „Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej mysle a z celej svojej sily!“ – presne takto miluje Boh v kruhu Trojice: Otec miluje Syna i Ducha celým srdcom, celou dušou a celou myslou. A Syn miluje Otca i Ducha takisto celým srdcom, celou dušou a celou myslou. A Duch miluje Otca i Syna tiež celým srdcom, celou dušou a celou myslou. Ak chceme vstúpiť do tohto prúdenia lásky v Bohu a mať účasť na tomto Božom živote, musíme aj my milovať Boha – čiže osoby Otca, Syna a Ducha Svätého – rovnako: celým srdcom, celou dušou a celou myslou. Nie na 50%, ani nie na 80%, dokonca ani nie na 99%, ale na plných a rovných 100%, kedy sa Boh stáva našou jedinou a bytostnou láskou! Aj v tomto nám Otec, Syn a Duch Svätý idú príkladom, pretože tým, že nás Boh volá a prijíma do svojej Trojičnej jednoty, zahŕňa už aj nás touto Trojičnou láskou a miluje aj nás, ľudí, každého jedného, už teraz „celým srdcom, celou dušou a celou myslou“, ako svedčí Pavol, keď hovorí: „Keď on vlastného Syna neušetril, ale vydal ho za nás všetkých, akože by nám s ním nedaroval všetko!“ (Rim 8,32 SSV), či Ján Evanjelista, keď o Kristovi svedčí: „Pretože miloval svojich, čo boli na svete, miloval ich do krajnosti“ (Jn 13,1 SSV).

2) „Milovať budeš svojho bližneho ako seba samého!“ – toto je zase princíp Božieho vzťahu k nám, ľuďom. Milovať iného ako seba znamená chcieť a priať, aby ten druhý mal všetko to, čo máme my. A nielen mu to priať, ale na tom aj zo všetkých síl pracovať, ako hovorí apoštol Jakub: „Ak je brat alebo sestra bez šiat a chýba im každodenná obživa ¹⁶ a niekto z vás by im povedal: "Chod'te v pokoji! Zohrejte sa a najedzte sa!", ale nedali by

ste im, čo potrebujú pre telo, čo to osoží?!“ (Jak 2,15-16 SSV) a Ján k tomu dodáva: „Nemilujme len slovom a jazykom, ale skutkom a pravdou“ (1 Jn 3,18 SSV). Preto Boh koná všetko, vkladá do tohto diela samého seba, len aby nám všetkým umožnil stať sa tým, čím je On: Bohom v Bohu. Ak teda chceme prijať účasť na Jeho živote a konaní, musíme aj my milovať podobne, vynaložiť všetky svoje sily, um a vynaliezavosť na to, aby všetci ľudia mali a prijali to, čo my: Boží život v Bohu. Tak nás k tomu vyzýva aj II. vatikánsky koncil, keď hovorí: „Na všetkých laikov [= veriacich] dolieha vznešená povinnosť pracovať na tom, aby sa spasiteľné úmysly Božie čím ďalej tým viac uskutočňovali všade na svete na všetkých ľuďoch všetkých čias.“ (Lumen gentium 33)

Toto je teda naša časť práce a môžeme si ju zhrnúť do prvých dvoch zákonov zbožštenia sa:

1. **ZÁKON PODOBNOSTI:** Ak chceš byť ako Boh, musíš byť ako Boh. Ak chceš žiť Boží život, musíš žiť Boží život, čiže žiť ako Boh a žiť to, čo žije Boh.

2. **ZÁKON IDENTITY:** toto nie je niečo, čo sa dá „praktizovať“, „zachovávať“, alebo splniť tým, že „niekam chodíme (do kostola)“, „niečo dodržiavame (Desatoro)“ a pod. Nič z toho na podobnosť s Bohom nestačí, ako svedčí aj Písmo: „Zo skutkov podľa zákona nebude pred ním [Bohom] ospravedlnený nijaký človek“ (Rim 3,20 SSV). Byť a žiť ako Boh znamená doslova „obliecť si Krista“ (sv. Pavol), „stať sa Kristom“ (sv. Augustín), stotožniť sa s Jeho postojmi, myslením, túžbami, cieľmi, spôsobom života, konania, ... a to je niečo, čím sa dá len byť, úplne, do hĺbky, dvadsaťštyri hodín denne, sedem dní v týždni! Znamená to prejsť úplnou premenou celej našej osobnosti, úplne zomrieť tomu, čím sme boli doteraz a stať sa všetkým tým, čím je Kristus. Bez toho by sme totiž neboli ako Boh ani nežili ako Boh – len ho akosi v niečom *napodobňovali*, ako nie veľmi nadaní *herci* – a teda by sme ani neboli zbožštení a teda by sme stále neboli spasení, stále by sme neboli v Nebi, čiže v Božom kráľovstve, čiže v Božom Trojičnom živote a Trojičnom spoločenstve.

Váš Inky

ZHRNUTIE NA ZAPAMÄTANIE SI:

- „Boh sa stal človekom, aby sa človek stal Bohom“. Toto je základný princíp kresťanstva, bez ktorého kresťanstvo stráca celý svoj zmysel a logiku a stáva sa nepochopiteľným a absurdným.
- **Zbožštenie sa deje účasťou na Bohu**, kedy sa stávame všetkým tým, či je Boh a žijeme a konáme všetko to, čo žije a koná Boh.
- **Zákon podobnosti:** Ak chcem byť ako Boh, musím byť ako Boh; ak chcem žiť ako Boh, musím žiť ako Boh.
- **Zákon identity:** táto podobnosť sa nedá nijako „praktikovať“, ani nič podobné. Kresťanom sa dá len byť tým, že sa úplne stotožníme s Kristovou identitou, oblečieme si Krista, staneme sa Kristom a naozaj Ním sme a naozaj žijeme celý Jeho život celým svojim bytím, 24 hodín denne a 7 dní v týždni.